

לכשנתן, מכל מקום גזרו חכמים שלא יהא הבן פדוי, משום גזירה שמא יאמרו פודין בשטרות.

לפיכך, אם רצה הכהן — כדי שלא יפסיד האב חמשה סלעים — **ליתן לו במתנה** [להחזיר לו חמשה סלעים] **רשאי**.⁽⁶⁾

המפריש חמש סלעים לפדיון בנו, ואבד, הרי האב חייב באחריותו, שנאמר בפרשת מתנות כהונה [במדבר יח]: "וידבר ה' אל

ולא בהקדשות, מפרש בגמרא דהכי קאמר: ואף את ההקדשות אין פודין בכל אלו.

ואם כתב האב לכהן שהוא חייב לו חמש סלעים, ובכתב זה רוצה הוא לפדות את בנו:⁽⁴⁾

הרי לא מיבעיא שאינו נפדה בכתב זה,⁽⁵⁾ אלא חייב הוא ליתן לו, ומכל מקום בנו אינו פדוי מדרבנן, ואפילו נתן לו. ויתבאר בגמרא, שאם כי מן התורה הבן פדוי

4. נחלקו רש"י ותוספות בביאור הכתיבה הזו, דלשיטת רש"י בכתובות קב א — כפי שהביאו מדבריו בתוספות כאן בד"ה כתב — הכוונה היא שהודה לו בשטר שהוא חייב לו חמש סלעים. ואילו לשיטת רבינו תם — כמבואר בתוספות — הכוונה היא שחייב את עצמו בחוב שאינו חייב בו.

5. כן הוא בפשוטו ביאור לשון המשנה. ובהערות שבגמרא יתבאר, שמן התורה אין הבן פדוי בהתחייבות זו, וטעם יתבאר הטעם לזה, אם משום שבשטרות אין פודין, או טעם אחר.

6. פירש רש"י: אבל תקנתא אחריתי ליכא. פירוש: קודם שפדה אצלו שנית, אין עצה שהכהן יחזיר לו את חמש הסלעים והאב יחזור ויפדה בהם, אלא מחויב לפדות בחמש סלעים אחרים, ואם הכהן רוצה להחזיר לו אחר כך, רשאי. והטעם בזה: שאם יתנם לו הכהן על מנת להחזיר לא יועיל הפדיון כיון דבלאו הכי מוכרח האב ליתנם לכהן מחמת התנאי, נמצא דאין הנתינה בשביל הפדיון, ואם יתן לו על מנת שיחזור ויפדה את בנו אצלו, אסור משום כהן המסייע בבית הגרנות, ראשית בכורים. וראה ברש"ש ביאור אחר במשנה, ובמה שכתב עליו

ורש"י שם פירש: המוכר שטרות לגבות חוב שבתוכו ויטלנו לעצמו, וכשם שפירש כאן. ובתוספות שם נו ב, צידדו בתירוץ אחד לומר דמכירת שטרות אינה אלא מדרבנן, ומה דמעטינן להו מן הכתוב לא מיירי שמכר את החוב, אלא הלווה על פה ונתן לו יותר מדאי כדי לעשות שטר שעבוד, או הלווה בשטר ונתן לו הלוה יותר מדאי שיחזיר לו השטר, ויהיה מלוה על פה, [וראה גם בתוספות כתובות פה ב סוף ד"ה המוכר].

ולשיטת התוספות בתירוצם זה — כיון דאף בפדיון הבן יש להקשות: למה לי למעוטי שטרות כיון דמכירת שטרות דרבנן — יתבאר גם מה ששינונו כאן "ולא בשטרות", שבאמת אינו מוכר לו את החוב שבשטר, ודלא כרש"י, אלא כגון שהיה האב חייב לכהן איזה חוב גדול שאין עליו שטר, וכתב לו שטר עליו, והראיה שבשטר שוה חמש סלעים. [וראה מה שיתבאר בזה עוד בהערות שעל הגמרא].

ובעיקר הקושיא לשיטות הסוכרים שמכירת שטרות אינו אלא דרבנן, איך יפרנסו את מיעוט הכתוב גבי שטרות, ראה מהרי"ט אלגאזי [פא ב] ומה שכתב עליו בבית הלוי חלק א סימן כג, ובתומים סימן סו אות א בקצות החושן ובנתיבות המשפט שם, ובפלתי סימן פד אות ב.